

Noortevaldkonna programm 2018–2021

Sisukord

1. Programmi taust ja vajalikkuse põhjendus.....	2
2. Programmi eesmärk ja mõõdikud	3
3. Programmi meetmed ja tegevused	3
3.1. Meede 1: Võimaluste suurendamine noorte loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks.....	3
3.2. Meede 2: Noorte kaasamise suurendamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine	5
3.3. Meede 3: Noorte aktiivse osaluse toetamine kogukonnas ja otsustes	7
3.4. Meede 4: Kvaliteetse noortepoliitika ja noorsootöö arengu tagamine	7
4. Programmi elluviimist toetavad ja võimaldavad poliitikainstrumendid.....	8
5. Programmi tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele.....	9
6. Programmi juhtimiskorraldus.....	10
7. Rahastamiskava.....	10
8. Tegevuskava.....	11

Tulemusvaldkond: *haridus*

Programm on koostatud „Noortevaldkonna arengukava 2014–2020“ elluviimiseks.

1. Programmi taust ja vajalikkuse põhjendus

19.12.2013. a kiitis Vabariigi Valitsus heaks „Noortevaldkonna arengukava 2014–2020“, milles on kirjeldatud, mida riik soovib aastaks 2020 saavutada. Arengukava peamine eesmärk on toetada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist, kus noortel on avarad võimalused eneseteostuseks ja arenguks. Selleks peab tagama noortele rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, vähendama noorte tõrjutusriski ning toetama nende suuremat osalust ühiskonda suunavates otsustes.

Programmis määratletakse meetmed, tegevused ja nende oodatavad tulemused aastateks 2018–2021.

Vajalikkuse põhjendus

Vajadus kavandatud meetmete ja tegevuste elluviimiseks tuleneb kolmest peamisest probleemist:

- **Noorte sotsiaalset staatust ja võimalusi Eestis mõjutavad oluliselt suured piirkondlikud erinevused. Vaesuse ja muude negatiivsete olude tõttu kasvukeskkonnas jäävad paljud noored noorsootööst eemale või seisavad silmitsi arvestatavate osalustakistustega.** Noorsootöö kättesaadavust on vaja suurendada, et ka keerulisemates oludes elavate noorte heaolu paraneks ning nende võimalused oleksid avaramad Haridus- ja teadusministeeriumis 2014. aastal koostatud analüüsi¹ nähtus, et ligi 56 000 noort ehk 18% kõigist 7–26-aastastest elas 2013. aastal omavalitsustes, kus sotsiaalmajanduslik olukord ja noorte seisundi näitajad, sh võimalused osaleda noorsootöös, olid Eesti keskmisest kehvemad². Samades omavalitsustes elab 2017. aastal 54 000 noort. Neist ligikaudu 8000 omavalitsustes, mis paigutusid 2013. aastal Siseministeeriumi omavalitsuste võimekuse hinnangu³ viimasesse kolmandikku ning olid Rahandusministeeriumi omavalitsuste atraktiivsuse hinnangus saanud 0 punkt⁴. 2013. aastaga võrreldes on Eestis tervikuna nii sotsiaalmajanduslik olukord kui noorsootöö kättesaadavus paranenud, kuid toona kehvemas seisus omavalitsustes on näiteks toimetulekutoetust saanud laste arv ja osakaal vähenenud vähem kui paremas seisus omavalitsustes. Samas on noorsootöös osalemise võimalusi lisandunud eelkõige väiksemates ja vähemvõimekates omavalitsustes. Omavalitsustes, mis on keskmisest madalamal järjel, on ka noorte võimalused noorsootöös osaleda halvemad. Osalus huvihariduses ja kogu noorsootöös ei saa vahetult vähendada noorte vaesust, asendada turvalist kodu ega tõhusat lastekaitse- ja haridussüsteemi, kuid saab vähendada ebavõrdsete olude mõju. Kaasamise kaudu on võimalik vähendada tõrjutusriski.
- **Noored on tööturule jõudes teistest eagrupidest nõrgemas seisus ning jäävad seetõttu sagedamini töötuks või tiirlema ebakindlatele töökohtadele.** Paljud noored, sh need, kes alustavad tööelu peale põhihariduse omandamist või varem ega jätka õpinguid, on majandusliku olukorra halvenemise korral töötuks jäämise riskis. Noored ise hindavad, et kui nende tööturule sisenemine pole olnud sujuv, võtab oma koha leidmine palju aega⁵. Kuigi noorte tööturul osalemine ja tööhõive määr on 2010. aastast alates ühtlaselt kasvanud ning töötuse määr kahanenud on noorte töötuse tase viimastel aastatel olnud siiski püsivalt rohkem kui kaks korda kõrgem kui 25-aastaste ja vanemate näitaja. Eagrupid 15–24 oli 2016. aastal 7600 töötut, mis moodustab ca 5,7% kõikidest selles vanuses noortest (01.01.2016 seisuga 146 962 noort). Kuna 15–24-aastaste eagrupp suures osas ei ole veel tööturul aktiivne, siis 2016. aastal nende hulgas olnud 7600 töötut moodustavad ühelt poolt küll vaid 5,7% kõikidest selles vanuses noortest,

¹ Eesti kohalike omavalitsuste kaardistus laste ja noorte tõrjutusriski kontekstis (2014). Tartu: HTM.

² Seoses sellega, et analüüsi aluseks olevad andmed olid seotud 2011. aasta rahvaloenduse andmetega, ei ole enne järgmise rahvaloenduse toimumist võimalik analüüsi korrata.

³ Kohaliku omavalitsuste üksuste võimekuse indeks 2013 – põhianalüüsi tulemused xls-formaadis: https://www.siseministeerium.ee/public/KOV_indeks_2006_2013_numbrid.xls.

⁴ Kohalike omavalitsuste atraktiivsus elu-, töö- ja haridusliku keskkonnana - Elukohta, töökoha ja hariduse koondstatistika: <http://www.fin.ee/doc.php?110162>.

⁵ Kazjulja, M., Roosmaa, E-L. Noored sisenemas tööturule: raskused ja toimetulekuviisid, Statistikaamet, Sotsiaaltrendid 7 (2017), lk 121–145

kuid teiselt poolt on töötuse määr (st töötute noorte osakaal tööturul aktiivsetest noortest) tervelt 13,4%. Ainult põhihariduse või madalama haridusega 18–24-aastaseid noori, kes õpinguid ei jätka, oli 2016. aastal 10,9% vanuserühmast. Nemad on tööturul haavatavad, sest neil üldiselt puuduvad erialaoskused ning on seetõttu kõrges töötusriskis või peavad tihti leppima lihttöölise staatusega⁶. Mitteaktiivseid noori vanuses 15–24, kes ei õpi ega tööta, oli Eestis 2016. aastal Eurostati andmetel 9,1% vanuserühmast (hinnanguliselt 12 000 noort). Mitteõppivate ja -töötavate noorte arv on võrreldes 2009. aastaga (kus mitteõppivad ja -töötavad noored moodustasid 14.5% vanuserühmast, hinnanguliselt 26 700 noort) vähenenud rohkem kui poole võrra.

- **Noorte kaasamiseks ühiskonda ja otsustesse ei ole küllalt mitmekesiseid ja noortepäraseid võimalusi, noored ei saa piisavalt varakult kogemusi kogukonnas kaasaraäkimiseks, oma hääle kuuldavaks tegemiseks, koostöös lahenduste leidmiseks ja ühistegevuseks.** Noorte otsustusprotsessidesse kaasamise ja osalusvõimaluste laiendamise kaudu toetatakse aktiivse kodanikkonna kujunemist. Noortevaldkonna arengukava kohaselt on oluline, et noori kaasataks nii teenuste kujundamisse kui ka nende elu laiemalt puudutavate otsuste tegemisse. Noori peavad otsuste tegemisse kaasama nii riik ja kohalikud omavalitsused kui ka noortega töötavad asutused ja organisatsioonid.

Nende probleemidega toimetulekuks on oluline, et noortevaldkonna tegevused oleksid kvaliteetsed – et need töötaksid noore jaoks ja võimaldaksid kavandatud mõju saavutada. Noorsootöö teenuste korraldamise peamisel, st kohalikul tasandil ei ole võimalik tagada teenuste kvaliteeti ilma süsteemseid keskseid koolitusvõimalusi ja mitmekülget metoodikat arendamata. Noorte seisund ja seda mõjutavate trendide analüüs peab olema koolitussüsteemi sisendiks, kvaliteedi arengut peab toetama rahvusvaheline koostöö, võimekus töö tulemusi kirjeldada ning mõjusid analüüsida.

2. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk on tagada noortele avarad võimalused arenguks ja eneseteostuseks ning selle kaudu toetada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist⁷.

Indikaator	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
						sihttase			
Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal (%)	9,7	12,0	12,2	10,9	selgub 2018	<10,0	<9,5	<9	<9
Noorsootöös osalenud noorte rahulolu noorsootööga (%)	-	-	86	-	selgub 2018	86	86	86	86

3. Programmi meetmed ja tegevused⁸

3.1. Meede 1: Võimaluste suurendamine noorte loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks

Meetme eesmärk: Noorel on rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks.

Meetme sihtrühmad

Meetme sihtrühm on 7–26-aastased noored, noortevaldkonna asutused ja ühingud ning nende töötajad, seotud valdkondade asutused ja nende töötajad, koolituste ja uuringute teostajad, koolituste ja metoodikate arendajad, ametnikud, tööandjad jt.

⁶ Krusell, S. (2014) Noored versus parimas tööeas ja vanemaealised tööturul. Kogumikus „Muutuv majandus ja tööturg“. Eesti Statistikaamet. Loetav: <http://www.stat.ee/72566>.; Noored tajuvad tööturul tõrjutust ka majanduskriisi järel, Statistikablogi, <https://blog.stat.ee/2017/03/01/noored-tajuvad-tooturul-torjutust-ka-majanduskriisi-jarel/>

⁷ Noortevaldkonna arengukava 2014–2020 üldeesmärk.

⁸ Programmi meetmed ja näitajad vastavad Noortevaldkonna arengukavale 2014–2020 ning tegevused lähtuvad arengukavas ja selle rakendusplaanis aastateks 2014–2017 määratletud tegevuste sõnastustest.

Indikaator	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
						sihttase			
Noorte kaasatus noorsootöös (% noorte koguarvust) ⁹	46,4	47	49,1	50	selgub 2018	56	58	60	60
Sh noorte kaasatus noorsootöös omavalitsustes, mille elanikkond on enamuses mitte-eestlased võrdluses Eesti keskmisega ¹⁰ (% noorte koguarvust nendes omavalitsustes)	-	-	30,9	36	selgub 2018	38	41,5	45	45

Tegevus 1.1: Kvaliteetsete ja mitmekesiste võimaluste loomine noorte huvide ja annete avamiseks ja arendamiseks:

- Noorsootöö arendamine uute vahendite abil

Tegevussuuna toetamiseks loodi nutika noorsootöö kontseptsioon. Sellega taotletakse noortevaldkonna erinevate osapoolte ühtsete arusaamade kujunemist, koordineeritud liikumist ja kirjeldatud vajadustest lähtuvate tegevuste kavandamist ja elluviimist vastavalt iga osapoole vastusalale ja -tasandile. Noorte ja noorsootöötajate digipädevuste toetamiseks viiakse ellu kontseptsiooni tegevuskava, sh pööratakse enam tähelepanu: 1) noortele suunatud nutikatele lahendustele noorsootöös, 2) noorsootöötajate arenguvajadustele nutika noorsootöö elluviimiseks, 3) noorsootöö kvaliteedi, toimimise ja tõhususe arendamisele ning parema teadmise saamisele noortest.

- Koolikeskkonnas toimuva noorsootöö toetamine

Noorsootöö rolli ja kvaliteedi tõstmiseks koolis analüüsitakse selle sisu ja väärtusi, tõstetakse eeskätt koolijuhtide ja -pidajate ning lapsevanemate teadlikkust koolis tehtavast noorsootööst ja arendatakse parema koostöö kaudu tugitegevusi koolide huvijuhtidele ja noorsootöötajatele.

- Huvihariduse arengu toetamine

Huvihariduse üheks prioriteediks on arendada tegevusi, mis soodustavad loodus- ja täppisteaduste alaste huvide teket ja arengut. Huvihariduses suurendatakse noorte vajaduste ja huvidega arvestamist, sh kaasatakse neid senisest paremini huvikoolide õppekorraldusse. Selleks viiakse läbi analüüsid, mitmekesistatakse huvihariduse meetodikaid, korraldatakse arutelusid ja infoüritusi ning koolitusi huvikoolide esindajatele. Soodustatakse huvikoolide koostööd teiste noortevaldkonna osapooltega, sh korraldatakse seminare ja infopäevi. Huvihariduse arenguks toetatakse laiemat rahvusvahelist koostööd.

Tegevuse tulemus: Noortele on loodud rohkem kvaliteetseid ja mitmekesiseid võimalusi oma annete ja huvide avastamiseks ning arendamiseks.

Tegevus 1.2: Noorte omaalgatuse ja ühistegevuste toetamine:

- Noorsootöö institutsioonide ja töötajate võimekuse tõstmine

Arendatakse noortevaldkonna institutsioonide võrgustikke ning toetatakse noorte sotsialiseerumist ja ühistegevust soodustavaid algatusi noorsootööasutustes ja noorteühingutes. Arendatakse koostööd algatusprojektidega tegelenud ühingute ja uute osalejate vahel.

⁹ Huvihariduses, aastatoetust taotlenud üleriigilistes noorteühingutes, laagrites, malevates, osaluskoogudes osalenud 7–26-aastaste noorte osakaal kõigist sama vanusegrupi noortest. Indikaatoris sisalduvate andmete koosseis on järjepidevuse ning andmekvaliteedi huvides olnud sama 2008. aastast alates.

¹⁰ Valdkondliku arengukava “Lõimuv Eesti 2020“ eesmärkide saavutamiseks noortevaldkonnas elluviidavate tegevuste tulemusnäitaja.

- **Noorteprojektide toetamine**

Toetatakse noorte omaalgatusi ja noorteprojekte: korraldatakse projektikonkurse, seminare ja kaasamisüritusi, sh Erasmus+ programmist, ning toetatakse noorte omavahelisi kohtumisi, sotsiaalseid algatusprojekte ja kogukonda kaasavat sotsiaalset ettevõtlust. Lisaks, Euroopa Solidaarsuskorpuse raames toetatakse noorte vabatahtlikku tegevust, praktikat, tööd ja solidaarsusprojekte ning võrgustikutegevust.

- **EMP/Norra programmi noortevaldkonna tegevuste käivitamine**

Toetatakse nutikate lahenduste väljatöötamist noortevaldkonnas, mis aitavad kaasa noortepoliitika eesmärkide saavutamisele, sh noorte kaasamisele otsustesse ning sotsiaalse tõrjutuse ennetamisele ja noorsootöö teenuste kättesaadavuse suurendamisele.

Tegevuse tulemus: Noortel on rohkem teadmisi, motivatsiooni ja võimalusi, et tegutseda enda ja kogu ühiskonna elu edasiviimiseks.

3.2. Meede 2: Noorte kaasamise suurendamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine

Meetme eesmärk: Noorel on väiksem risk olla tõrjutud.

Meetme sihtrühmad

Meetme sihtrühm on 7–26-aastased noored, noortevaldkonna asutused ja ühingud ning nende töötajad, seotud valdkondade asutused ja nende töötajad, koolituste ja uuringute teostajad, koolituste ja meetodikate arendajad, ametnikud, tööandjad jt.

Indikaator ¹¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Noori huvikooli kohta	527	492	456	475	475	450	425	400	400
Noori noortekeskuse kohta	1250	1181	1154	1077	1150	1100	1050	1000	1000

Tegevus 2.1: Noorsootöö teenuste pakkumine ja arendamine, sh NEET-noortele¹²:

- **Noorsootöö teenuste arendamine**

Toetatakse noorsootööasutuste arengut ja teenuste mitmekesistamist, sh kohaliku tasandi avatud noorsootöö põhimõtetele töötavaid noorsootööasutusi, ning noorteinfo teenuse korraldamist. Käivitatakse koostöös OECD-ga analüüs noorsootöö teenuste võimalustest toetada noorte tööhõivevalmidust.

- **Noorsootöö teenuste kättesaadavuse suurendamine ja tõrjutusriskis noorte kaasamine**

Toetatakse piirkondlikku koostööd noorsootööteenuste osutamisel tõrjutusriskis noortele (eelkõige avatud noorsootöö, huviharidus ja -tegevus, noortelaagrid, ühistegevuse erinevad vormid, sh noorteühingute tegevus). Esmajärjekorras keskendutakse piirkondadele, kus noorte tõrjutusrisk on kõrgem. Tegevused viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel.

- **Noorte tööeluga kokkupuute suurendamine, sh noorte omaalgatuse toetamine, kutselaborite loomine, malevate ja kogukonnapraktika korraldamine ning noorteinfo kättesaadavuse tagamine**

Jätkatakse tegevuste toetamist, mis aitavad noortel (sh riskinoortel) siseneda tööturule, saada töökogemust ning teadvustada ja kasutada noorsootöös õpitut. Toetatakse ettevõtmisi, mis pakuvad noortele töötamisvõimalusi, vabatahtlikku tegutsemist kogukonnas ja teadlikkuse suurendamist töömaailmast. Luuakse võimalused erinevate kutsealade ja tööde katsetamiseks kutselaborites. Noorteinfo teenuse kaudu suurendatakse noorte teadlikkust. Tegevused viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel.

¹¹ Näitaja sisuks on noorsootöö teenuseid osutavate peamiste asutuste, huvikoolide ja noortekeskuste, ja noorte arvu suhe. Teenuste paremat piirkondlikku kättesaadavust näitab see, kui noorte kohta on rohkem noorsootöö teenuseid osutavaid asutusi, so ühe kooli/keskuse kohta on vähem noori.

¹² ingl. k. terminist „*Not in Education, Employment or Training*“ – mõeldud ennekõike noori, kes ei õpi ega tööta (tegevusetud noored).

- **Teenused NEET-noortele**

Viiakse ellu lisatuge pakkuvaid teenuseid noortele, kes ei õpi ega tööta (nn NEET-noored), mis toetaksid nende naasmist õpingutesse või tööle. NEET-noori otsitakse, motiveeritakse ja kaasatakse aktiivsetesse tegevustesse, neile pakutakse individuaalset tuge. Kõige keerulisemates oludes noortele pakutakse pikemaajalisi individuaalseid tugitegevusi. Tegevused viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel.

- **Parem teadmine noorte olukorrast**

Koondatakse kogutavaid andmeid noorte olukorrast ning tagatakse nende kättesaadavus veebilahenduses. Koostatakse regulaarselt analüütilisi ülevaateid Eesti noorte seisundist ja tagatakse nende tutvustamine ja levik. Viiakse läbi uuringuid ja analüüse noorte väljakutsete ja vajaduste kaardistamiseks. Koostatakse noorte olukorra kirjeldus kohalike omavalitsuste lõikes. Tegevused viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel.

- **Tegevuste kvaliteedi ja mõju hindamine**

Toetatakse kohalike omavalitsuste püüdlusi hinnata noorsootöö korraldust. Selleks tagatakse noorsootöö kvaliteedihindamise instrumentide kättesaadavus, uuendamine ja tugi välisvaatlejatele. Tagatakse noorsootöö olukorra ja teenuste ülevaade. Koostatakse regulaarselt analüüse kvaliteedi arendamiseks noorsootöö erinevates valdkondades. Viiakse läbi uuringuid ja analüüse noorsootöö arenguvajaduste väljaselgitamiseks. Tegevused viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel.

Tegevuse tulemus: Kättesaadavad ja sihtgrupi vajadustele vastavad noorsootöö teenused on aidanud tõhusalt kaasata riskinoori, toetanud noorte valmidust siseneda tööturule, tõstnud nende konkurentsivõimet ning vähendanud tõrjutusriski ja tõrjutuse mõju. ESF-i tegevuste raames on noorsootöö teenustes osalenud kokku 198 000 noort (sh 15 000 NEET-noort), sh vähemalt 89% tegevusest kasusaajatest on tegevused läbinud¹³. 15 000 NEET-noort on saanud teenuseid ning vähemalt 50% nendest ei kuulu 6 kuud pärast tegevustest lahkumist enam NEET-noorte hulka. On olemas parem teadmine noorte olukorrast, tõrjutusriski põhjustest ja mõjuritest. Teadmine on aluseks tegevuste mõju hindamisele ja kvaliteedi tõstmisele.

Tegevus 2.2: Huvihariduse ja huvitegevuse täiendav riigipoolne toetus

Noorsootöö, sh huviharidus ja huvitegevus annab teadmisi ja oskusi, suurendab loovust, ettevõtlikku ja omaalgatuslikku eluhoiakut, loob sotsiaalseid võrgustikke, toetab huvide ja võimete arendamist, aitab vähendada sotsiaalse tõrjutuse riski ja ennetada riskikäitumist. Toetusskeemi peamine eesmärk on suurendada noorte osalust huvihariduses ja huvitegevuses, muuta huviharidus ja huvitegevus mitmekesisemaks, kättesaadavamaks ja kvaliteetsemaks. Toetusskeemi rakendatakse alates 2017. aastast.

Tegevuse tulemus: Kvaliteetne ja mitmekesine huviharidus ja huvitegevus on noortele paremini kättesaadav.

¹³ Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetse suuna 2 „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ eesmärgi „Kaasamine ja tööhõivevalmiduse parandamine noorte, sh tõrjutusriskis noorte, seas“ tulemus- ja väljundindikaator.

3.3. Meede 3: Noorte aktiivse osaluse toetamine kogukonnas ja otsustes

Meetme eesmärk: Noorte osalus otsuste tegemises on rohkem toetatud.

Meetme sihtrühmad

Meetme sihtrühm on 7–26-aastased noored, noortevaldkonna asutused ja ühingud ning nende töötajad, seotud valdkondade asutused ja nende töötajad, koolituste ja uuringute teostajad, koolituste ja meetodikate arendajad, ametnikud, tööandjad jt.

Indikaator	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
						sihttase			
Organiseeritud osalusvõimaluste arv (noortevolikogud jm noorte osaluskogud) ¹⁴	80	85	83	90	selgub 2018	170*	185	200	200

* Sihttaseme saavutamine ei ole realistlik, tõenäoliselt jääb tase samaks.

Tegevus 3.1: Noorte osalusvõimaluste arendamine ja osalusmotivatsiooni tõstmine:

- Mitmekesiste osalusvõimaluste arendamine

Noortele luuakse võimalused erineva tasandi otsustes osalemiseks. Süsteemselt arendatakse traditsioonilisi osalusvõimalusi (noorteühingud ja valla- või linnavolikogu juures tegutsevad noortevolikogud). Lisaks sellele luuakse uusi osalusvõimalusi (nt osaluskohvikud, noorteparlamendid). Toetatakse noorteühinguid, ühingute eestikoste- ja kaasamisvõimekust.

- Noorte ja omavalitsuse spetsialistide teadlikkuse tõstmine osalusvõimalustest

Toetatakse heade osaluspraktikate levitamist ja kaasamisprojektide elluviimist; algatusi, mis näitavad kaasamise positiivset mõju kogukonna arengule ning suurendavad noorte seotust kogukonnaga.

Tegevuse tulemus: Noortel on rohkem organiseeritud osalusvõimalusi. Noorte ja kohalike omavalitsuse spetsialistide teadlikkus osalusvõimalustest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud.

3.4. Meede 4: Kvaliteetse noortepoliitika ja noorsootöö arengu tagamine

Meetme eesmärk: Noortevaldkonna toimimine on mõjusam.

Meetme sihtrühmad

Meetme sihtrühm on 7–26-aastased noored, noortevaldkonna asutused ja ühingud ning nende töötajad, seotud valdkondade asutused ja nende töötajad, koolituste ja uuringute teostajad, koolituste ja meetodikate arendajad, ametnikud, tööandjad jt.

Indikaator	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
						sihttase			
Koolituse tulemusel pädevusi tõstnud noorsootöötajate osakaal aasta lõikes (%) ¹⁵	-	10	12	15,9	selgub 2018	13	14	15	15

¹⁴ Maakondlikud osaluskogud (2016. a – 14), kohaliku omavalitsuse noortevolikogud (2016. a – 61) ning 2016. aastast alates osaluskohvikud (15).

¹⁵ Noorsootöötajate osakaal, kes on osalenud riiklikult finantseeritud koolitustel ning tõstnud oma pädevusi, kõigist noorsootöötajatest.

Tegevus 4.1. Noortevaldkonna töötajaskonna pädevuse arendamine

- **Noortevaldkonna töötajatele suunatud koolitused**

Koostöös valdkonna osapooltega viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi toel terviklikud koolituskavad neljas peamises grupis: pikaajalised arenguprogrammid mõju saavutamiseks kindlas töösuunas; temaatilised koolitused, mis lähtuvad noortevaldkonna arengukava prioriteetidest ja noorte seisundi muutustest; piirkondlikud koolitused omavalitsuste erinevate osapoolte koostöö toetamiseks ja võimekuse kasvatamiseks ning rahvusvahelist koostööd toetavad koolitused.

- **Koolitussüsteemi arengu ja kvaliteedi toetamine**

Euroopa Sotsiaalfondi toel hinnatakse koolitusvajadusi, analüüsitakse koolituste mõju ja tulemusi. Võetakse kasutusele uusi noorsootöö meetodeid. Suurendatakse koolitusala informatsiooni kättesaadavust ja levitatakse teavet koolituste tulemustest.

Tegevuse tulemus: Tõusevad noorsootöötajate erialased pädevused ja koolitustel õpitut rakendatakse, toimib laiapõhjaline koostöö. ESF-i vahenditest korraldatavatel koolitustel on osalenud 4900 noorsootöötajat.

Tegevus 4.2.: Noorsootöö kvaliteedi tõstmine ja noorsootöö mõju esiletoomine

- **Noortevaldkonna ühingute ja institutsioonide arendamine**

Toetatakse kohalikke noortevaldkonna asutusi teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamisel ning riigi tasandil tegutsevate eestkostehingute ning institutsioonide tegevust. Jätkatakse noortevaldkonna kutseüsteemi arendamist ja kutse andmist. Suurendatakse rahvusvahelise koostöö võimalusi ja tõhustatakse nende tulemuste kasutamist.

- **Noorsootöö mõju ja tulemuste nähtavuse parandamine**

Käivitatakse tegevused noorsootöö ja kogu noortevaldkonna mõju esiletoomiseks ühiskonnas ja erinevate osapoolte seas. Vähemalt kord aastas koostatakse noorteseire andmetele tuginedes terviklik analüüs noorte olukorrast ja seisundist Eestis. Parandatakse valdkondade- ja ametkondadeülest koostööd.

Tegevuse tulemus: Riigi ja kohaliku tasandi ühingute ja institutsioonide tegevus noortevaldkonna kvaliteedi ja korralduse arenguks on toetatud. Noortevaldkonna areng ja teenused on jätkusuutlikud, töö tulemuslikkus ja mõju on analüüsitud ja paremini nähtav. Rahvusvahelise koostöö ulatus ja mitmekesisus on suurenenud ja see soodustab kvaliteedi arengut.

4. Programmi elluviimist toetavad ja võimaldavad poliitikainstrumendid

- **EL noortestrategia**, mille eesmärk on Euroopas noortevaldkonnas liikmesriikide koostöö edendamine ja tõhustamine ning läbi ühiste eesmärkide noortevaldkonna arendamine.
- **ELi nõukogu noortegarantii** soovitus¹⁶ kutsub liikmesriike üles tagama, et kuni 25-aastased noored saaksid hiljemalt nelja kuu möödudes töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest kvaliteetse töö-, haridustee jätkamise, õppipoisiõppe või praktikapakkumise. Käesoleva programmi meetme 2 tegevused on osaks noortegarantii tegevustest Eestis.
- **ELi programm ERASMUS+**, millega soodustatakse strateegilist koostööd noortepoliitika ja noorsootöö arendamisel ning toetatakse noorte ja noorsootöötajate õpirände ning osalusprojekte.
- **Euroopa Solidaarsuskorpus**, millega luuakse noortele võimalus osaleda solidaarsustegevustes eesmärgiga aidata kaasa ühtekuuluvuse, solidaarsuse ja demokraatia tugevdamisele Euroopas, keskendudes iseäranis sotsiaalse kaasamise edendamisele.
- „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ **programm „Turvalised kogukonnad“** tegevussuund 2 „Ohtude, süütegude ja õnnetuste ennetamine“, mille raames viiakse ellu tegevused riskilastele.

¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:et:PDF>

- Prioriteetse suuna „**Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks**“ toetuse andmise tingimused, mille raames on kavandatud tegevus 2.1. „Noorte töötuse ennetamine ja vähendamine ning noorte tööalase teadlikkuse tõstmise“, mille raames osutatakse teenuseid töötutele noortele ja tehakse teavitustööd koolides.
- „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ ja selle programmid: **Õppe- ja karjäärinõustamise programm**, mille raames pakutakse tugiteenuseid mh haridusest ja tööturult eemalejäänud (nn NEET) noortele. **Programm pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid**, mille kaudu kujundatakse formaalhariduse asutuste juhtide ja õpetajate täiendusõppe süsteem, mis saab toetada eelkõige koolikeskkonnas tehtava noorsootöö arengut.
- Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020 „Teadmistepeähine Eesti” meede 1 „**Teaduse kõrge taseme ja mitmekesisuse kindlustamine**“ raames valmistatakse ette ja toetatakse alameetme "Teaduse populariseerimine" elluviimist, mille sisuks on mh toetada noorte huviringide sisulist arendamist loodus-, täppis- ja tehnikateaduste ning tehnoloogia valdkonnas.
- Valdkondlik **arengukava „Lõimuv Eesti 2020”** koondab Eesti lõimumispoliitika strateegilised eesmärgid ja nende saavutamise vahendid aastateks 2014–2020. Lõimumiskavas on viidatud noortevaldkonna arengukava ja käesoleva programmi meetmetele, mis toetavad noorte lõimumist ühiskonnas.

5. Programmi tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele

Läbiv teema	Programmi mõju läbivate eesmärkide saavutamisel
Regionaalareng	Otsene mõju. Tegevused toetavad regionaalarengut ja arvestavad olulisel määral piirkondlikke erisusi. Prioriteediks on suurendada noorsootöö kättesaadavust ja arendada valdkonna asutuste ja töötajate võimekust ning koostööd sidusvaldkondadega, eelkõige piirkondades, kus noorte võimalused on väiksemad ja tõrjutusrisk suurem. Noorsootöö kättesaadavuse suurendamine neis piirkondades aitab tasakaalustada teenuse pakkumise võimekust ning toetab piirkonnas noorsootööteenuste sidusust ja teenuste korralduse terviklikkust.
Infoühiskonna edendamine	Otsene mõju. Tegevus toetab infoühiskonna arendamist noorteinfo teenuse ja noorteinfo edastamise infotehnoloogiliste võimaluste arendamise kaudu. Suureneb noorte vajadustele vastava noorteinfo kättesaadavus noorte elu puudutavatest valikuvõimalustest, sh noorsootöö teenustest.
Keskonna- ja kliimapolitiika	Otsene mõju puudub. Samas noortevaldkonna arengukava 2014–2020 läbivate põhimõtete seas on tõstetud esile hoolivust ümbritseva elukeskkonna suhtes ning meetmete kirjelduses on viidatud eesmärgile arendada kogukonna ja kogu ühiskonna, sh keskkonna suhtes hoolivat kodanikutunnetust.
Võrdsete võimaluste tagamine	Tegevused mõjutavad naiste ja meeste võrdõiguslikkust; noorte, vanemaealiste, puuetega inimeste ja mitte-eestlaste kaasamist. Sooliste erinevustega arvestamine on üks noortevaldkonna arengukava 2014–2020 läbivatest põhimõtetest. Ebavõrdsuse ja tõrjutuse vähendamine noorte seas on üks arengukava viiest põhifookusest, millega arvestamist eeldatakse kõigis arengukava täitmiseks elluviidavates tegevustes. Programmi tegevused on avatud mõlemast soost noortele ning elluviimisel arvestatakse vajadusega tagada tegevuste kättesaadavus, sõltumata noorte rahvuslikust, keelelisest, usulisest jms kuuluvusest. Tänu loodavale koolitussüsteemile saavad koolitustest osa ka need noortevaldkonna töötajad, kes oleksid koolitustest erinevatel põhjustel muidu kõrvale jäänud.
Ühtne riigivalitsemine	Otsene mõju. Programmi tegevused toetavad aktiivse ja otsustusprotsessidesse kaasatud kodanikkonna kujunemist. Tegevuste kaudu toetatakse noorte kaasamist otsuste tegemisse valitsemise kõigil tasanditel, sh noorsootööasutustes nagu huvikoolid, noortekeskused jm, ja kaasatakse noori nende vajadustest lähtuvate teenuste kujundamisse.

6. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra, st kooskõlas riigi eelarvestrateegia perioodiga, mis tagab kooskõla riigi eelarvestrateegiaga ning riigi rahaliste võimalustega. Programmi kinnitab haridus- ja teadusminister viivitamatult peale riigieelarve seaduse vastuvõtmist.

Programmi rakendamist juhib Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakond. Programmi tegevuste omavahelise kooskõla parandamiseks võib ministeerium moodustada koordineerivaid kogusid.

Programmi tegevuste elluviimiseks annab Haridus- ja Teadusministeerium tegevuse elluviimiseks käskkirjad või sõlmib vajadusel tegevuste elluviijatega lepingud. Tõukefondide vahenditest rahastatavate tegevuste elluviimiseks kinnitatakse toetuse andmise tingimused tõukefondide kasutamiseks vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadusele.

Programmis seatud mõõdikute seiramise ja saavutamise eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium. Programmi tegevuste elluviimise, seatud eesmärkide täitmise ja teostatud kulude kohta koostab noorteosakond aastaaruande hiljemalt 28. veebruariks.

Programm avalikustatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel.

7. Rahastamiskava

Meede	Tegevus		2018	2019	2020	2021
		Tulud	8 895	8 091	5 945	6 042
1. Võimaluste suurendamine noorte loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks	1.1 Kvaliteetsete ja mitmekesiste võimaluste loomine noorte huvide ja annete avamiseks ja arendamiseks	Kulud	355	279	279	279
	1.2 Noorte omaalgatuste ja ühistegevuste toetamine	Kulud	3 626	3 961	4 092	4 211
		Kokku	3 981	4 240	4 371	4 490
2. Noorte kaasamise suurendamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine	2.1 Noorsootöö teenuste pakkumine ja arendamine, sh NEET-noortele	Kulud	5 099	4 565	2 288	2 266
	2.2 Noorte huvitegevuse toetusskeemi rakendamine	Kulud	15 000	15 000	15 000	15 000
		Kokku	20 099	19 565	17 288	17 266
3. Noorte aktiivse osaluse toetamine kogukonnas ja otsustes	3.1 Noorte osalusvõimaluste arendamine ja osalusmotivatsiooni tõstmine	Kulud	662	662	662	662
		Kokku	662	662	662	662
4. Kvaliteetse noortepoliitika ja noorsootöö arengu tagamine	4.1 Noortevaldkonna töötajaskonna pädevuse arendamine	Kulud	733	119	118	118
	4.2 Noorsootöö kvaliteedi tõstmine ja noorsootöö mõju esiletoomine	Kulud	1 893	1 699	1 699	1 699
		Kokku	2 626	1 818	1 817	1 817
		Kulud Kokku	27 368	26 285	24 138	24 235

8. Tegevuskava

Meetme nr	Tegevus ja lõpptulemus	Vastutaja/ Elluviija	Tulemus või väljund ja tähtaeg või elluviimise periood			
			2018	2019	2020	2021
Meede 1: Võimaluste suurendamine noorte loovuse arendamiseks, omalgatuseks ja ühistegevuseks	Tegevus 1.1: Kvaliteetsete ja mitmekesiste võimaluste loomine noorte huvide ja annete avamiseks ja arendamiseks. Noortele on loodud rohkem kvaliteetseid ja mitmekesiseid võimalusi oma annete ja huvide avastamiseks ning arendamiseks.	HTM	Nutika noorsootöö kontseptsiooni elluviimine.	Nutika noorsootöö kontseptsiooni elluviimine.	Nutika noorsootöö kontseptsiooni elluviimine.	Nutika noorsootöö kontseptsiooni elluviimine.
			Nutika noorsootöö tegevuskava 2019–2020 koostamine.		Nutika noorsootöö tegevuskava 2021–2022 koostamine.	
			Ellu on viidud tegevused noorsootöö tugevdamiseks koolikeskkonnas, sh huvijuhtide tegevuse toetamiseks koolis.	Ellu on viidud tegevused noorsootöö tugevdamiseks koolikeskkonnas, sh huvijuhtide tegevuse toetamiseks koolis.	Ellu on viidud tegevused noorsootöö tugevdamiseks koolikeskkonnas, sh huvijuhtide tegevuse toetamiseks koolis.	Ellu on viidud tegevused noorsootöö tugevdamiseks koolikeskkonnas, sh huvijuhtide tegevuse toetamiseks koolis.
			Huvijuhtidele ning huvikooli töötajatele on korraldatud koolitusi.	Huvijuhtidele ning huvikooli töötajatele on korraldatud koolitusi.	Huvijuhtidele ning huvikooli töötajatele on korraldatud koolitusi.	Huvijuhtidele ning huvikooli töötajatele on korraldatud koolitusi.
	Tegevus 1.2: Noorte omalgatuse ja ühistegevuste toetamine Noortel on rohkem teadmisi, motivatsiooni ja võimalusi, et enda ja kogu ühiskonnaelu arendamiseks tegevusi ellu viia.	HTM	Noorteprojektide elluviimist on toetatud Erasmus+ programmi vahenditest ja hasartmängumaksu laekumisest.	Noorteprojektide elluviimist on toetatud Erasmus+ programmi vahenditest ja hasartmängumaksu laekumisest.	Noorteprojektide elluviimist on toetatud Erasmus+ programmi vahenditest ja hasartmängumaksu laekumisest.	Noorteprojektide elluviimist on toetatud Erasmus+ programmi vahenditest ja hasartmängumaksu laekumisest.
			EMP/Norra finantsmehhanismide poolt toetatava programmi noortevaldkonna tegevuste käivitamine.	EMP/Norra finantsmehhanismide poolt toetatava programmi noortevaldkonna tegevuste käivitamine.	EMP/Norra finantsmehhanismide poolt toetatava programmi noortevaldkonna tegevuste käivitamine.	EMP/Norra finantsmehhanismide poolt toetatava programmi noortevaldkonna tegevuste käivitamine.

Meede 2: Noorte kaasamise suurendamine ja noorte tööhõive- valmiduse parandamine	Tegevus 2.1. Noorsootöö teenuste pakkumine ja arendamine, sh NEET noortele Kättesaadavad ja sihtgrupi vajadustele vastavad noorsootöö teenused aitavad tõhusalt kaasata riskinoori, toetada noorte valmidust siseneda tööturule ja tõsta nende konkurentsivõimet ning vähendada noorte tõrjutusriski ja tõrjutuse mõju. On olemas parem teadmine noorte olukorrast, tõrjutusriski põhjustest ja mõjuritest. Teadmine on aluseks tegevuste mõju hindamisele ja kvaliteedi tõstmisele.	HTM/ ENTK ¹⁷	Korraldatud ja läbiviidud on avatud noortekeskuste projektikonkurss.	Korraldatud ja läbiviidud on avatud noortekeskuste projektikonkurss.	Korraldatud ja läbiviidud on avatud noortekeskuste projektikonkurss.	Korraldatud ja läbiviidud on avatud noortekeskuste projektikonkurss.
			Toimub koostöö partneritega noorteinfo kogumiseks, koondamiseks ja levitamiseks ning võrgustumiseks.	Toimub koostöö partneritega noorteinfo kogumiseks, koondamiseks ja levitamiseks ning võrgustumiseks.	Toimub koostöö partneritega noorteinfo kogumiseks, koondamiseks ja levitamiseks ning võrgustumiseks.	Toimub koostöö partneritega noorteinfo kogumiseks, koondamiseks ja levitamiseks ning võrgustumiseks.
			ESF tegevuste raames on noorsootöö teenustes osalenud 130 000 noort (sh 8600 NEET noort), sh vähemalt 87,5% tegevusest kasusaajatest on tegevused läbinud. NEET noortele kavandatud teenused on ellu viidud vastavalt ESF tegevuskavale.	ESF tegevuste raames on noorsootöö teenustes osalenud 154 000 noort (sh 11 800 NEET noort), sh vähemalt 88,2% tegevusest kasusaajatest on tegevused läbinud 11 800 NEET noort on saanud teenuseid ning vähemalt 45% nendest on 6 kuud pärast tegevusest lahkumist väljunud NEET-noore staatusest.	ESF tegevuste raames on noorsootöö teenustes osalenud 198 000 noort (sh 15 000 NEET noort), sh vähemalt 89% tegevusest kasusaajatest on tegevused läbinud 15 000 NEET noort on saanud teenuseid ning vähemalt 50% nendest on 6 kuud pärast tegevusest lahkumist väljunud NEET-noore staatusest.	ESF tegevuste raames on noorsootöö teenustes osalenud 198 000 noort (sh 15 000 NEET noort), sh vähemalt 89% tegevusest kasusaajatest on tegevused läbinud 15 000 NEET noort on saanud teenuseid ning vähemalt 50% nendest on 6 kuud pärast tegevusest lahkumist väljunud NEET-noore staatusest.

¹⁷ Eesti Noorsootöö Keskus

	Tegevus 2.2. Huvihariduse ja huvitegevuse täiendav riigipoolne toetus. Kvaliteetne ja mitmekesine huvitegevus on noortele paremini kättesaadav.	HTM	Noorte huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamine.	Noorte huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamine.	Noorte huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamine.	Noorte huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamine.
Meede 3: Noorte aktiivse osaluse toetamine kogukonnas ja otsustes	Tegevus 3.1. Noorte osalusvõimaluste arendamine ja osalusmotivatsiooni tõstmine. Noortel on rohkem organiseeritud osalusvõimalusi. Noorte ja kohalike omavalitsuste spetsialistide teadlikkus osalusvormidest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud.	HTM	Toetatud on traditsiooniliste osalusvormide jätkusuutlikku arengut – osalus kogude toetusprogramm on ellu viidud. Osalusvõimaluste avardamiseks on arendatud uusi osalusvorme.	Toetatud on traditsiooniliste osalusvormide jätkusuutlikku arengut – osalus kogude toetusprogramm on ellu viidud. Osalusvõimaluste avardamiseks on arendatud uusi osalusvorme.	Toetatud on traditsiooniliste osalusvormide jätkusuutlikku arengut – osalus kogude toetusprogramm on ellu viidud. Osalusvõimaluste avardamiseks on arendatud uusi osalusvorme.	Toetatud on traditsiooniliste osalusvormide jätkusuutlikku arengut – osalus kogude toetusprogramm on ellu viidud. Osalusvõimaluste avardamiseks on arendatud uusi osalusvorme.
			Toetatud on noorteühingute tegevust.	Toetatud on noorteühingute tegevust.	Toetatud on noorteühingute tegevust.	Toetatud on noorteühingute tegevust.
Meede 4: Kvaliteetse noortepoliitika ja noorsootöö arengu tagamine	Tegevus 4.1. Noortevaldkonna töötajaskonna pädevuse arendamine Tõusevad noortevaldkonnas töötavate spetsialistide erialased pädevused ja koolitustel õpitut rakendatakse; toimib laiapõhjaline koostöö.	HTM/ SA Archi- medes/ ENTK	ESF vahenditest korraldatud koolitustel on osalenud 2800 noorsootöötajat.	ESF vahenditest korraldatud koolitustel on osalenud 3850 noorsootöötajat.	ESF vahenditest korraldatud koolitustel on osalenud 4900 noorsootöötajat.	ESF vahenditest korraldatud koolitustel on osalenud 4900 noorsootöötajat.

<p>Tegevus 4.2. Noorsootöö kvaliteedi tõstmine ja noorsootöö mõju esiletoomine.</p> <p>Riigi ja kohaliku tasandi ühingute ja institutsioonide tegevus noortevaldkonna kvaliteedi ja korralduse arenguks on toetatud. Noortevaldkonna areng ja teenuste osutamine on jätkusuutlik, töö tulemuslikkus ja mõju on analüüsitud ja paremini nähtav. Rahvusvahelise koostöö ulatus ja mitmekesisus on suurenenud ja see soodustab kvaliteedi arengut.</p>	HTM	<p>Toetatud on valdkondlikke võrgustikke ning üleriigilisi koordineerimisfunktsiooni kandvaid ühinguid.</p>	<p>Toetatud on valdkondlikke võrgustikke ning üleriigilisi koordineerimisfunktsiooni kandvaid ühinguid.</p>	<p>Toetatud on valdkondlikke võrgustikke ning üleriigilisi koordineerimisfunktsiooni kandvaid ühinguid.</p>	<p>Toetatud on valdkondlikke võrgustikke ning üleriigilisi koordineerimisfunktsiooni kandvaid ühinguid.</p>
		<p>Toetatud on Eesti Noorsootöö Keskuse tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on Eesti Noorsootöö Keskuse tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on Eesti Noorsootöö Keskuse tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on Eesti Noorsootöö Keskuse tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>
		<p>Toetatud on SA Archimedes Noorteagentuuri tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on SA Archimedes Noorteagentuuri tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on SA Archimedes Noorteagentuuri tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>	<p>Toetatud on SA Archimedes Noorteagentuuri tegevust ning tagatud jätkusuutlikkus.</p>
		<p>Toimunud on noorsootöötajatele kutse andmine.</p>	<p>Toimunud on noorsootöötajatele kutse andmine.</p>	<p>Toimunud on noorsootöötajatele kutse andmine.</p>	<p>Toimunud on noorsootöötajatele kutse andmine.</p>
		<p>Tagatud on tugi KOV noorsootöö kvaliteedihindamise läbiviimiseks. Läbi on viidud analüüsid kvaliteedi arendamiseks tegevusvaldkondade kaupa.</p>	<p>Tagatud on tugi KOV noorsootöö kvaliteedihindamise läbiviimiseks. Läbi on viidud analüüsid kvaliteedi arendamiseks tegevusvaldkondade kaupa.</p>	<p>Tagatud on tugi KOV noorsootöö kvaliteedihindamise läbiviimiseks. Läbi on viidud analüüsid kvaliteedi arendamiseks tegevusvaldkondade kaupa.</p>	<p>Tagatud on tugi KOV noorsootöö kvaliteedihindamise läbiviimiseks. Läbi on viidud analüüsid kvaliteedi arendamiseks tegevusvaldkondade kaupa.</p>

			Koostatud on noorteseire andmetele tuginedes terviklik analüüs noorte olukorrast ja seisundist Eestis.	Koostatud on noorteseire andmetele tuginedes terviklik analüüs noorte olukorrast ja seisundist Eestis.	Koostatud on noorteseire andmetele tuginedes terviklik analüüs noorte olukorrast ja seisundist Eestis.	Koostatud on noorteseire andmetele tuginedes terviklik analüüs noorte olukorrast ja seisundist Eestis.
			Osaletud on EN noortepoliitika juhtkomitee büroo istungitel ja EL noortevaldkonnaalases koostöös. Täidetud on rahvusvahelisi koostöölepinguid.	Osaletud on EN noortepoliitika juhtkomitee büroo istungitel ja EL noortevaldkonnaalases koostöös. Täidetud on rahvusvahelisi koostöölepinguid.	Osaletud on EN noortepoliitika juhtkomitee büroo istungitel ja EL noortevaldkonnaalases koostöös. Täidetud on rahvusvahelisi koostöölepinguid.	Osaletud on EN noortepoliitika juhtkomitee büroo istungitel ja EL noortevaldkonnaalases koostöös. Täidetud on rahvusvahelisi koostöölepinguid.

Reelika Ojakivi
noorteosakonna juhataja